

Catalunya, comtat gran

En les seues incursions pel Principat de Catalunya, Jaume I va recórrer tot el seu territori, d'Ulldecona a Perpinyà, i prestà atenció, fins i tot, a les viles més petites i més amagades. Les terres del nord, noves i velles, van ser testimonis del monarca que ha estat considerat el viatger més important de l'època.

En quasi totes les terres catalanes, velles i noves, deixà la petja el rei Jaume I. Cenyint-nos en concret al Principat i la Catalunya del Nord podem considerar-lo sens dubte com el més important viatger de la seua època.

Als sis anys ja era a **Lleida**, a mitjan agost del 1214, i en aquesta capital fou on, davant una gran assemblea de representants de totes les ter-

res catalanes, van jurar respectar-lo i, d'acord amb el testament de la seua mare, el van confiar als cavallers templers, que tenien el millor castell a Montsó, al nord-est de Lleida.

Per aquells anys s'havia iniciat la construcció de la que avui es coneix amb el nom de Seu Vella, que no seria consagrada fins l'any 1278. Des d'ací es domina tota la capital del Segre, ja que és situada dalt un turó.

Havent acabat la seua estada a les aspres terres de Montsó, en 1217 el

caçador, tot ben regat amb vi del Penedès i xampany de Sant Sadurní.

De Vilafranca estant, el rei retrocedí cap al **Vendrell**, terra nadiua de Pau Casals i on reposen les seues despulles, per a, vorejant la costa, arribar a Tarragona i un pèl més al sud a **Salou**.

Salou recorda, amb una estàtua al passeig Marítim, la sortida de l'estol

muller i d'una filla seua, precisament en aquest territori que li fou tan familiar.

Jaume I es casaria l'any 1235 a **Barcelona**, on arribà procedent de **Vic** i camí de **Tàrrrega**. Per anar-hi toparia amb ciutats avui d'interès, com és el cas de la vila residencial de **Tona**, amb fonts d'aigües minerals i les ruïnes d'un antic castell dalt del turó, on també hi ha una església romànica.

Prop de Tàrrrega, un magnífic cenobi cistercenc a **Vallbona de les Monges** guarda també sepulcres de diferents llinatges catalans i de la casa reial. És el centre del país que visqué el rei.

Un rei que en les seues incursions pel Principat arribà fins a **Ulldecona**, de camí ja cap al sud, en ple Montsià, o a **Perpinyà**, el nord més al nord, on féu estada l'any 1265. I que s'interessà, fins i tot, per les viles més petites o amagades, com ho demostra el fet que en 1256 autoritzàs la celebració perpètua de mercat cada dimarts a **Pontons**, una petita vila de la Cata-

De dalt a baix, monument a Jaume I a Salou, la Vall d'Aran i la Seu Vella de Lleida.

jove rei travessà de banda a banda els seus dominis fins a **Vilafranca del Penedès** en 1217 i fins a **Tarragona**, l'any següent.

El camí de Lleida a Vilafranca baixa de biaix vers els oliverars de **les Borges Blanques** i salta després a les vinyes de la Conca de Barberà. D'aquí a **Valls** hi ha un pas i després, travessant les suaus planes del Penedès s'arriba a la capital, Vilafranca.

A Vilafranca encara es conserva en bon estat el Palau —gòtic— dels reis de la dinastia catalano-aragonesa i és un indret immillorable per aturar el camí i tastar el conill amb all, la llebre a la catalana o la perdiu al

català que anava a conquerir Mallorca, una conquesta que s'havia decidit a Tarragona l'any 1228.

Però és prop d'aquí, al Monestir de **Poblet**, on la petja del rei conqueridor és més ben representada. Allí, al panteó dels reis catalans, hi ha les seues despulles, al costat de les d'Armengol VII, Alfons d'Aragó i Sicília, Pere III, Alfons I, Ferran I, Martí l'Humà i un bon grapat més de reis, comtes i vescomtes. També s'hi poden veure les tombes de la primera

lunya interior, o la seua actuació l'any 1265 a la **Vall d'Aran**, on predominava —i encara predomina— el sentiment gascó, occità. Prop de les neus pirinenques, un dels itineraris més abellidors i usuals en aquests mesos del recent iniciat hivern. □